

ACTELE CU VALOARE CONSTITUȚIONALĂ
ADOPTATE ÎNTRE ANII 1944-1947

VASILE-SORIN CURPĂN

CONSTANTIN-FLORENTIN GRĂDINARU

COSMIN-ȘTEFAN BURLEANU

La data de 23 August 1944 mareșalul Ion Antonescu este arestat întrucât a refuzat în cadrul unei audiențe la Palatul Regal să încheie imediat armistițiul cu Națiunile Unite.

Partidele componente ale **Blocului Național Democratic constituit la 20.07.1944** – format din **Partidul Național Liberal, Partidul Național Țărănesc, Partidul Social – Democrat și Partidul Comunist Român** – au hotărât instaurarea unui regim democratic, constituțional, cu acordarea drepturilor și libertăților fundamentale tuturor cetățenilor.

Prin **Decretul Regal nr. 1626 / 31.08.1944** a fost repusă în vigoare Constituția din anul 1923 cu unele rezerve.

Astfel, **art. IV** preciza că: „o lege specială va statorna condițiunile în care magistrații sunt inamovibili”.

Art. III din actul normativ juridic menționat prevedea; „un decret dat în urma hotărârii Consiliului de Miniștri va organiza Reprezentanța Națională.

Până la organizarea Reprezentanței Naționale, puterea legislativă se exercită de către Rege, la propunerea Consiliului de Miniștri”¹⁾.

Decretul – lege nr. 1849 / 11.10.1944 pentru modificarea Decretului Regal nr. 1626 / 31.08.1944 prevedea în articolul unic următoarele: „Legi speciale vor prevedea condițiunile în care vor putea fi urmăriți și sancționați toți acei care în orice calitate și sub orice formă au contribuit la dezastrul Țării, în special în legătură cu războiul purtat împotriva Națiunilor-Unite”²⁾.

Acest decret – lege conferea puterii legislative dreptul de a înființa instanțe speciale pentru judecarea criminalilor de război sau a persoanelor fizice care, conform criteriilor prestabilite, erau asimilate criminalilor de război.

Legea nr. 86 / 07.02.1945 privind Statutul naționalităților minoritare prevedea că toți cetățenii români, indiferent de rasă, naționalitate, limbă sau religie au drepturi civile și politice identice, putând ocupa funcții publice sau desfășura orice profesiune,

Legea nr. 187 / 23.03.1945 – a inițiat exproprierea și trecerea forțată în proprietatea statului a pământurilor criminalilor de război, pactizanților cu puterile Axei și a oricăror proprietăți funciare mai mari de 50 de hectare. Proprietarii imobiliari nu obțineau nici un fel de despăgubiri din partea expropriatorului.

¹⁾ Publicat în M. Oficial, partea I, nr. 202 / 02.09.1944.

²⁾ Publicat în M. Oficial, partea I, nr. 235 / 11.10.1944

Decretul nr. 2218 / 1946 – a încredințat puterea legislativă regelui și Reprezentanței Naționale. Camera superioară a Parlamentului – Senatul – a fost desființată.

Legea nr. 560 / 1946 – a statuat asupra procedurii de desfășurare a alegerilor parlamentare. Erau reglementate: repartizarea mandatelor; incompatibilitățile și nedemnitățile; situațiile de incapacitate. În temeiul acestei legi dreptul de vot era dobândit la împlinirea vârstei **de 21 de ani** iar dreptul de a fi ales se putea exercita la împlinirea vârstei **de 25 de ani**.

Legea nr. 363 / 30.12.1947 a fost adoptată după abdicarea forțată a regelui Mihai I.

Această lege prevedea instituirea formei de guvernământ republicane. **Art. 3** prevedea: „România este Republică Populară”.

Denumirea statului Român este: << Republica Populară Română >>.”

„Constituția din 1866 cu modificările din 29 Martie 1923 și acelea din 1 Septembrie 1944 și următoarele, se abrogă” (**art. 2**).

Legea pentru constituirea Statului Român în Republică Populară Română institua o Adunare Constituantă pentru adoptarea unei noi Constituții – art. 5.

Art. 4 și art. 6 cuprindeau dispoziții referitoare la puterile legislativă și executivă.

„Puterea legislativă va fi exercitată de Adunarea Deputaților până la dizolvarea ei și până la constituirea unei adunări legislative constituante care se va face la data ce se va fixa de Adunarea Deputaților”.

„Până la intrarea în vigoare a noii constituții puterea executivă va fi exercitată de un prezidium compus din cinci membri aleși, cu majoritate, de Adunarea Deputaților dintre personalitățile vieții publice științifice și culturale ale Republicii Populare Române”³⁾.

Membrii prezidiumului trebuiau să depună jurământ de credință poporului, conform art. 7 din Lege.

De asemenea, toți funcționarii publici erau datori a depune jurământ de credință, potrivit dispozițiilor art. 8, în termen de 3 zile.

Legea nr. 363 / 30.12.1947 a fost ulterior modificată prin Legea nr. 32 / 25.11.1948 care a stabilit că puterea de a emite legi revine guvernului din momentul dizolvării Adunării Deputaților și până la formarea Adunării Constituante.

Acestea sunt actele normativ - juridice elaborate și intrate în vigoare în perioada 23.08.1944 – 30.12.1947.

Fiind acte normative care, în ansamblul lor, reglementau raporturi sociale din domeniul instituirii și exercitării puterii de stat, decretele și legile adoptate în perioada menționată reprezintă acte normativ – juridice cu valoare constituțională. Ele reflectă din punct de vedere politic „marile prefaceri” demarate odată cu ocuparea teritoriului țării de către armatele sovietice precum și sprijinul larg acordat de P.C.U.S. și de statul sovietic Partidului Comunist Român în lupta dusă pentru acapararea întregii puteri politico-statale.

Perioada 1944-1947 constituie **al șaselea val al constituționalismului românesc**, etapă marcată de declinul democrației parlamentare în România⁴⁾.

* * *

*

³⁾ Monitorul Oficial, partea I, nr. 300 bis / 30.12.1947.

⁴⁾ A se vedea partea a II-a, capitolul II din prezenta lucrare.